

Lahden kaupunki, Lahden seudun jätelautakunta, 12.09.2024

§ 21

Saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetusjärjestelmä

1319/11.05.00.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Jätehuoltopäällikkö Tiia Yrjölä, p. 044 416 3634

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

Rakennus- ja ympäristövalvonnan johtaja Kempainen Mika

Päätösehdotus

Jätelautakunta päättää, että Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa, Kärkölässä, Lahdessa, Myrskylässä, Orimattilassa, Padasjoella ja Pukkilassa siirrytään kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetuksessa.

Nykyinen jätteenkuljetusjärjestelmä lakkaa ja kunnan järjestämä jätteenkuljetus alkaa porrastetusti 2029-2031.

Jätelautakunta laittaa kuljetusjärjestelmäpäätöksen julkisesti nähtäville 16.9.2024–15.10.2024 tai vähintään 30 päivän ajaksi.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Tiivistelmä

Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetus tulee järjestää ensisijaisesti kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Jos jätelain 37§ 1 momentin ehdot täyttyvät, jätteenkuljetus voidaan järjestää kiinteistön haltijan kilpailuttamana.

Kuljetusjärjestelmäselvityksen (Liitteet 1–4) mukaan jätelain 37 § 1 momentin ehdot kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät täyty. Asikkalassa, Heinolassa, Hollolassa, Lahdessa, Kärkölässä, Orimattilassa, Myrskylässä, Padasjoella ja Pukkilassa tulee siirtyä kunnan järjestämään saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetukseen. Salpakierto Oy:n kilpailuttamat kuljetukset voivat alkaa aikaisintaan kolmen vuoden kuluttua päätöksenteosta.

Hallinto-oikeus on palauttanut lautakunnan aiemman kuljetusjärjestelmäpäätöksen uudelleen käsiteltäväksi 27.9.2019, koska edellytykset kiinteistöhaltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät täyttyneet ja lautakunnan päätös oli lainvastainen.

Kuljetusjärjestelmätarkastelun perusteella hallinto-oikeuden perustelut ovat edelleen voimassa ja sellaisia muutoksia ei ole tapahtunut, jonka vuoksi kiinteistöhaltijan järjestämä jätteenkuljetus olisi lainmukainen.

Kunnilta ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta, alueen ELY-keskuksilta ja Salpakierto Oy:ltä on pyydetty lausunto täyttyvätkö jätelain 37 §:n ehdot. Lisäksi kuljetusjärjestelmäselvitys oli julkisesti nähtävillä 22.4.2024-10.5.2024.

Aiempi käsittely

Jätelautakunta päätti 18.4.2024 § 9:

- Pyytää lausuntoja 30.6.2024 mennessä kunnilta (Asikkala, Heinola, Hollola, Lahti, Kärkölä, Myrskylä, Orimattila, Padasjoki, Pukkila) täyttääkö kiinteistöhaltijan järjestämä jätteenkuljetus jätelain 37 § mukaiset ehdot.

- Pyytää lausuntoja 30.6.2024 mennessä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta (Asikkala, Heinola, Hollola, Lahti, Kärkölä, Myrskylä, Orimattila, Padasjoki, Pukkila) täyttääkö kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus jätelain 37 § mukaiset ehdot.
- Pyytää lausuntoja 30.6.2024 mennessä Hämeen ELY-keskukselta, Uudenmaan ELY-keskukselta ja Salpakierto Oy:ltä täyttääkö kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus jätelain 37 § mukaiset ehdot.
- Asettaa kuljetusjärjestelmätarkastelun julkisesti nähtäville 22.4.2024-10.5.2024 toimialueen kuntien verkkosivuille ja varata hallintolain 41 §:n mukainen vaikutusmahdollisuuden mielipiteiden lausumiseen kuljetusjärjestelmästä 10.5.2024 saakka.

Lausunnot ja mielipiteet

Heinolan ja Lahden kaupunki, Hollolan ja Padasjoen kunta, Hämeen ELY-keskus sekä Lahden, Heinolan, Hollolan, Myrskylän, Padasjoen, Pukkilan ja Orimattilan ympäristönsuojeluviranomainen sekä Salpakierto lausuvat, että 37 § edellytykset eivät täyty ja tulee siirtyä kunnan järjestämään kuljetukseen.

Pukkila ei ottanut kantaa edellytysten täyttymiseen.

Asikkalan ympäristönsuojeluviranomainen lausui, että ei kannata kunnan järjestämää kuljetusta. Asikkalan ympäristönsuojeluviranomaisen antaman lausunnon mukaan kiinteistönhaltijan järjestämällä jätteenkuljetuksella taataan lain mukaan toimiminen ja ympäristön ja asiakkaiden turvallisuus ja terveellisyys. Lausuntoon ei esitetty perusteluita. Kärkölän ympäristönsuojeluviranomainen lausui, että sen käsityksen mukaan saostus- ja umpisäiliölaitteen kuljetus täyttää pääsääntöisesti jätelain 37 § ehdot. Myrskylän kunta lausui, että ei näe tarpeelliseksi siirtyä kunnalliseen saostus- ja umpisäiliölaitteen

kuljetusjärjestelmään, mutta ei ottanut kantaa jätelain 37 § perusteluihin.

Kilpailutukseen liittyviä huomioita esitettiin Hollolan, Myrskylän, Padasjoen ja Pukkilan kunnan sekä Padasjoen ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnoissa.

Kärkölän ja Asikkalan kunta sekä Orimattilan kaupunki sekä Uudenmaan ELY-keskus eivät jättäneet lausuntoa.

Asiasta jätettiin yksi mielipide. Päijät-Hämeen yrittäjät ei ottanut mielipiteessään kantaa edellytysten täyttymiseen, sen sijaan mielipiteessä otettiin kantaa tarkastelussa ja kilpailutuksessa huomioitaviin seikkoihin.

Saostus- ja umpisäillöllä jätteen kuljetuksia koskeva päätöksenteko 2018

Lahden seudun jätelautakunnan alueella ei ole lainvoimaista päätöstä jätteenkuljetuksesta. Päätös olisi jätelain mukaan tullut tehdä 1.5.2013 mennessä.

Jätelautakunta päätti päätösesityksistä poiketen 16.5.2018 siirtyä kiinteistönhaltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. Hallinto-oikeus palautti asian uudelleen käsiteltäväksi 27.9.2019, koska edellytykset kiinteistönhaltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät täytyneet.

Kuljetusjärjestelmätarkastelun perusteella hallinto-oikeuden perustelut ovat edelleen voimassa ja sellaisia muutoksia ei ole tapahtunut, joiden vuoksi kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus olisi lainmukainen.

Saostus- ja umpisäillöllä jätteen kuljetuksista päättäminen

Kuljetusjärjestelmäselvitys ja -päätös koskee koko Lahden seudun jätelautakunnan alueen saostus- ja umpisäillöihin sekä pienpuhdistamoiden lietesäillöihin kertyvän asumisessa syntyvän ja muun kunnan vastuulle kuuluvan lietteen tyhjennyksiä ja kuljetuksia.

Kaikkien seuraavien jätelain edellytysten tulee täytyä kiinteistönhaltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa:

1. Alueella on tarjolla yksityisiä jätteenkuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin, ja
2. Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle
3. Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Jätelain 37 § edellytykset kiinteistönhaltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle eivät täyty

Edellytys 1: Alueella on tarjolla yksityisiä jätteenkuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Palvelujen kattavuuden tarkastelussa olennaista on nykyisten kuljetusliikkeiden palvelujen kattavuuden lisäksi myös se, ovatko palvelut kiinteistöille sopivia. Jätehuollon palveluiden tarjontaa ja hinnoittelua on tarkasteltu taajama- ja haja-asutusalueet erotellen sekä alueelliset erityispiirteet huomioiden. Saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetuspalveluja voidaan arvioida olevan melko kattavasti saatavilla koko alueella. Selvityksen perusteella ei voida arvioida kuljetusehtojen olevan kohtuullisia ja syrjimättömiä jätehuoltoviranomaisen alueella, koska kaikki yritykset eivät toimittaneet hintatietoja ja osa toimitetuista tiedoista oli puutteellisia. Yksi yritys hintatiedot toimittaneista yrityksistä on veloittanut suurempaa käsittelyhintaa kuin kunnan vastaanoton käsittelyhintaa.

Edellytys 2: Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Jätehuollon kokonaisuus koostuu jätteen keräyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä. Jätehuollon yleisessä toimivuudessa ja alueellisessa kehittämisessä tarkastellaan koko jätehuoltoketjun toimivuutta. Jätehuollon kokonaisuuden kannalta kriteereiden täyttymistä ei voi tarkastella pilkkomalla alue osiin ja tarkastelemalla vain niiden alueellisia piirteitä.

Merkittävin este kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen lainmukaisuudelle on nykyisen lietteenkuljetusjärjestelmän aiheuttamat ympäristövaikutukset. Arvioidaan, että alueella syntyy saostus- ja umpisäiliölietettä 110 975 m³. Alueella saostus- ja umpisäiliöistä oli tyhjennetty vuonna 2023 jätehuoltoviranomaisen tietojen mukaan 52 509 m³. Näin ollen merkittävä määrä lietteestä ei päädy jätevedenpuhdistamoille.

Lahden seudun jätehuoltoviranomaisen toimialueella 15–21 aluetta, joilla ympäristövaikutukset voivat olla merkittäviä. Näillä alueilla on tiheästi vakituisesti asuttuja rakennuksia, joilta lietettä ei ole tyhjennetty vuosina 2021–2022. Alueet sijoittuvat myös pohja- ja pintavesien läheisyyteen. Alueet sijaitsevat Padasjoella, Asikkalassa, Hollolassa, Lahdessa, Orimattilassa, Kärkölässä ja Pukkilassa.

Ympäristövaikutusten suuruus vaihtelee eri kokoisilla pohja- ja pintavesialueilla. Saostus- ja umpisäiliölietteen ravinteiden päätyminen ympäristöön näkyy alueelle tyypillisten järvien fosforipitoisuudessa. Ympäristövaikutukset voivat olla paikallisesti merkittäviä myös alueilla, joilla vaikutusten arvioidaan olevan vähäisempiä koko toimialuetta tarkastellessa.

Ympäristönsuojeluviranomaisten arvioiden mukaan alueella on lietteen asiatonta omatoimista käsittelyä ja puutteellisista kuljetuksista johtuvaa lietteen valumista luontoon.

Alueella toimii yksi lietteenkuljetusyritys, joka ei ole ELY:n jätteenkuljetusrekisterissä, eikä vie tyhjentämäänsä lietettä jätevedenpuhdistamon vastaanottoon. Siirtoasiakirjojen ja SIIRTO-rekisterin käytössä on ilmennyt puutteita ja kaikki yritykset eivät toimita kuljetustietoja jätehuoltoviranomaiselle. Puutteet vaikeuttavat jätehuoltoviranomaisen rekisterin pitämistä ja lietteenkuljetuksen seuranta.

Edellytys 3: Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetusjärjestelmän vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Kunnan järjestämä lietteenkuljetukseen on asukkaalle vaivattomampi. Asukkaan ei tarvitse selvittää alueella toimivia yrityksiä, kilpailuttaa kuljetusta tai muistaa tilata tyhjennystä etukäteen tai maksaa kalliimpaa pikatyhjennystä.

Kiinteistönhaltijan järjestämä jätteenkuljetus on luonut monipuolisen kuljetusyritysympäristön, jossa lietteenkuljetukseen yhdistyy muita viemärihuoltopalveluita. Huoltopalveluiden tarjoaminen on kaikille yrityksille mahdollista myös kunnan järjestämässä kuljetuksessa. Kunnan järjestämä kilpailutuksen voidaan arvioida vähentävän yritysmäärää, mutta takaavan kilpailutuksen voittaneille työtä pitkäaikaisilla urakkasopimuksilla. Kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa tyhjennykset tulevat säännöllisemmiksi ja tyhjennyksien määrä lisääntyy alueella.

Jätehuoltoviranomaisella ei ole ollut mahdollisuutta luoda kuljetusrekisteriä, jota voi käyttää lietteenkuljetukseen

liittymisseurantaan ja lietesäiliöiden tyhjennyksien seurantaan, koska kaikki kuljetusyrietykset eivät toimita kuljetustietoja SIIRTO-rekisteriin tai jätehuoltoviranomaiselle. Jätelain edellyttämien asiakirjojen ja tietojen toimittamisen osalta on ilmennyt puutteita, jotka vaikeuttavat viranomaisten toimintaa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei pysty nykyisten resurssien puitteessa puuttumaan asiattomaan lietteenkäsittelyyn muutoin kuin ilmiantojen perusteella. Nykyisessä kuljetusjärjestelmässä viranomaiset eivät siis pysty seuraamaan, onko kiinteistön lietesäiliö tyhjenetty määräysten mukaisesti vai onko siinä puutteita.

Kunnan järjestämään kuljetukseen siirtyminen

Alustavasti tyhjennyskohdetietojen keräys ja kuljetusten suunnittelu ajoittuisi vuosille 2025–2027, kuljetusten kilpailutus tehtäisiin vuonna 2028. Ensimmäiset kuljetukset käynnistyisivät 2029 ja loput porrastetusti 2030–2031 riippuen urakka-alueiden määrästä. Lietteenkuljetuksessa järjestetään 24/7 päivystys. Kilpailutuksessa mahdollistetaan kaiken kokoisten kuljetusyritysten osallistuminen.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Päätös asetetaan nähtäville 16.9.2024–15.10.2024 tai vähintään 30 päiväksi alueen kuntien tietoverkkoon: Asikkala, Heinola, Hollola, Kärkölä, Lahti, Myrskylä, Orimattila, Padasjoki, Pukkila